



Naturskyddsföreningen
Kungälv

Kungälv 2025-10-20

c/o Stig Johannesson
Munkegärdegatan 355
442 41 Kungälv
stig.johannesson@outlook.com

Svea Hovrätt
Mark- och miljööverdomstolen
Rotel 0603
Svea.avd6@dom.se

Naturskyddsföreningen i Kungälv (Föreningen) har av Mark- och miljööverdomstolen (Svea Hovrätt) erhållit ett Föreläggande daterat 2025-09-15 i mål M 434-25 där vi beretts tillfälle att slutföra talan i målet.

I det följande lämnar vi vårt yttrande, slutskriften, över Schakt i Väst Aktiebolag (Bolaget) synpunkter (aktbilaga 58) över föreningens tidigare inlämnade synpunkter (aktbilaga 49-51).

Föreningen vidhåller vårt överklagande och våra yrkanden. Inget av det av Bolaget framförda ändrar Föreningens inställning.

Naturskyddsföreningen i Kungälv yrkar i första hand

1. att Mark- och miljööverdomstolen, med ändring av Mark- och miljödomstolens dom, upphäver Miljöprövningsdelegationen vid Länsstyrelsen i Västra Götalands läns beslut 2023-11-29 i ärende nr 551-4116-2023 om tillstånd till deponi för inert avfall m.m. på fastigheterna Lunna 1:2 och Släbo 1:2 i Kungälv kommun.

och i andra hand

2. att Mark- och miljööverdomstolen, med ändring av Mark- och miljödomstolens dom, återförvisar ärendet till Miljöprövningsdelegationen vid Länsstyrelsen i Västra Götalands län för förnyad handläggning.

Nedan följer sammanfattat och med kursiv text Bolagets bemötande följt av Föreningens yttrande. Rubriker och ordningsföljd är i huvudsak desamma som anges i aktbilaga 58.

Föreningen betonar att det följande utgör ett bemötande av ett begränsat antal frågor av övergripande karaktär, i övrigt hänvisas till vad som tidigare anförts i målet.

3.1 Angående påståendet att MKB är bristfällig

I bemötandet anger Bolaget

"Bolaget delar dock inte Naturskyddsföreningens slutsats om att MKB i aktuellt mål är bristfällig eller otydlig. Det går enligt bolagets mening att med ledning av underlaget i målet bilda sig en uppfattning om ansökt verksamhets samtliga miljökonsekvenser" och vidare "Bolaget uppfattar kritiken mot underlaget i huvudsak som en kritik mot utredningens slutsatser, inte dess genomförande som sådant."

Föreningen har påvisat betydande kvarstående brister i det underlag som finns i ärendet avseende, bland annat,

- arter skyddade enligt Artskyddsförordningen,
- lokaliseringsfrågan samt beskrivningen av alternativa platser och jämförelse av dessa,
- bristande beskrivning och bedömning av hur det ska undvikas att statusen försämrats i berörda vattenförekomster samt hur det ska undvikas att uppfyllandet av miljö kvalitetsnormerna äventyras,
- bristande kunskap om befintliga förhållanden rörande vatten samt avsaknad av referensprovtagning,
- avsaknad av beskrivning och bedömning av den kumulativa effekten av den redan nu sammantagna miljöbelastningen på närliggande åar med den planerade verksamhetens utsläpp i förhållande till miljö kvalitetsnormen för vatten (motsvarande brister avseende påverkan gäller även avseende de grunda havsvikarna där åarna mynnar varav en är ett Natura 2000-område)
- samt beskrivning och bedömning av hur lakvatten är tänkt att omhändertas och kontrolleras från det mellanlagrade materialet och från krossningen.

Dessa samt andra brister har utförligt beskrivits i Föreningens tidigare inlagor. Föreningen vill återigen understryka att Bolagets underlag i ärendet är undermåligt och innehåller sådana brister att MKBn inte kan godkännas.

3.3 Angående påståendet att bedömningen av ansökt verksamhets förenlighet med Artskyddsbestämmelserna är bristfällig

I bemötandet anger Bolaget (fjärde stycket under rubrik 3.3): *”Livsmiljökarteringen föregicks av en noggrann studie av omgivningarna (flygbildstolkning, områdesskydd och markdata) samt utsökning av Artportalen inom ett område ca 3 km runt planerat verksamhetsområde. Därefter avgränsades ett närmare ”Inventeringsområde” som avsöktes till fots.*

Inventeringsområdet har anpassats med ledning av hur ansökt verksamhet kan komma att påverka arterna: för aktuell verksamhet innebär det påverkan på arter direkt genom att det framtida deponiområdet tas i anspråk och avverkas. För undvikande av missförstånd går det givetvis även att dra vissa slutsatser om omkringliggande områden som inte genomsöks till fots, t.ex. baserat på flygfoto och markdata”.

Föreningen ställer sig mycket undrande inför denna skrivning. Det framgår inte av någon av inventeringarna att en *”noggrann studie av omgivningarna (flygbildstolkning, områdesskydd och markdata)”* utförts. Av begreppen flygbildstolkning, områdesskydd och markdata förekommer endast *”områdesskydd”* i en av rapporterna, *Naturvärdesinventering Kode*, (Jacobi 210725) med den korta kommentaren *”Inga områdesskydd omfattar området”* under rubriken 1.3 Områdesskydd. Med *”området”* måste i sammanhanget inventeringsområdet om 40 ha förstås, vilket i huvudsak sammanfaller med verksamhetsområdet.

Naturskyddsföreningen finner det märkligt att det i Bolagets bemötande beskrivs att sådant förarbete utförts men att det inte redovisats i de olika utredningarna, eller ens nämns, vilket vore självklart - om det har utförts. Vad Bolaget anför ändrar inte det faktum att i de två NVI:er som utförts saknas ett avgränsat förstudieområde och det finns inte heller några uppgifter om att förstudier utförts. Uppgifter om naturmiljöer och artförekomst utanför inventeringsområdet är vaga. Detta och följderna av dessa brister har utförligare beskrivits i Naturskyddsföreningens tidigare skrivelse daterad 2025-06-30. Den svepande beskrivning

Bolaget gjort i den nu aktuella skrivelsen varken korrigerar denna brist eller möjliggör bedömning av verksamhetens påverkan på skyddade arter.

3.4 Angående påståendet att det finns risk att miljökvalitetsnormer för vatten överskrids

Bolaget noterar att det avgörande som Naturskyddsföreningen hänvisar till avser anläggande av deponi lokaliserad i en före detta naturgrustäkt som ligger på en utpekad grundvattenförekomst. Situationen är inte jämförbar med Bolagets planerade verksamhet: aktuell deponiverksamhet är inte belägen i en naturgrustäkt och närmaste utpekade grundvattenförekomst är belägen ca 7 kilometer öster om planerad verksamhet och inte i strömningsriktningen från deponin (Diseröd Norra, SE643049-127507). Det är för aktuell verksamhet således inte heller relevant att tala om påverkan på miljökvalitetsnormer för grundvatten. Vad gäller Naturskyddsföreningens övriga invändningar angående påverkan på miljökvalitetsnormer för ytvatten uppfattar Bolaget att dessa redan har bemötts i Bemötandet (avsnitt 4.2.5). Bolaget hänvisar till vad som anförts där.

Föreningen vidhåller att det finns en uppenbar risk för att miljökvalitetsnormer för ytvatten överskrids. Föreslagna skyddsåtgärder är vaga varför bolagets bedömningar av förorenings effekterna också blir vaga. Enligt Föreningen är det nödvändigt att föreskriva villkor till skydd för Vallby å och Solbergaån/Kollerödsbäcken. Naturskyddsföreningen hänvisar i denna del till Mark- och miljööverdomstolens dom den 11 februari 2025 i mål M 16087-23. Domen innehåller viktiga principiella likheter med aktuellt mål.

Föreningen konstaterar att Bolaget inte har kommit med något bemötande i sakfrågan. Naturskyddsföreningens hänvisning till Mark- och miljööverdomstolens dom den 11 februari 2025 i mål M 16087-23 avfärdas av Bolaget med hänsyn till att den i domen aktuella deponin berör en annan geologisk miljö. Men de mer principiella frågorna, som ju är det som Föreningen pekar på, har Bolaget helt undvikit att bemöta trots att de är ytterst relevanta. Några av dessa beskrivs i följande punkter:

- Mark- och miljööverdomstolen klargör att det är prövningsmyndigheten som ansvarar för att miljökvalitetsnormer följs (5 kap. 3 § miljöbalken). En prövningsmyndighet får inte tillåta att en verksamhet påbörjas om denna, trots åtgärder för att minska föroreningar eller störningar från andra verksamheter, ger upphov till en sådan ökad förorening eller störning som innebär att vattenmiljön försämras på ett otillåtet sätt (försämringsförbudet) eller som har sådan betydelse att det äventyrar möjligheten att uppnå den status som vattnet ska ha enligt en miljökvalitetsnorm (5 kap. 4 § miljöbalken).
- I DOM M 16087-23 anges också vad SGU anför gällande Inerta massor och bestämmelser angående halter enligt föreskrifterna NFS 2004:10 och SGU-FS. Naturskyddsföreningen vill särskilt peka på följande uttalande: "Eftersom massorna delvis ska hämtas från urbana miljöer kan de innehålla höga halter av föroreningar som kan ge upphov till mycket höga koncentrationer i lakvattnet". Föreningen anser att motsvarande risker finns i de massor Bolaget har för avsikt att deponera. Det är oklart i ansökan hur mätpunkter skall väljas och hur provtagningen skall genomföras avseende samtliga kvalitetsfaktorer. I den ovan nämnda domen framförs att "Mätpunkter i ett vatten som späts ut riskerar att visa en lägre föroreningsgrad än vad verksamheten ger upphov till". Det är verksamhetsutövaren som är skyldig att visa att hänsynsreglerna i miljöbalken 2 kap. 1 § följs.

Det faktum att inga referensmätningar utförts i ytvatten som kommer att bli recipienter minskar ytterligare trovärdigheten i Bolagets påstående att miljökvalitetsnormer inte kommer att överskridas. Den förväntade effekten av de reningsåtgärder som beskrivs, dammar och översilningsytor, måste ställas i relation till det nuvarande tillståndet i aktuella vattendrag för att en sådan bedömning ska kunna göras, dvs den kumulativa effekten. Effekten av förväntade stora flödesvariationer till följd av klimatförändringar måste inkluderas även gällande vattendragen. Det sistnämnda påverkar också dammarnas funktion och hur de är tänkta att driftas och underhållas under sådana omständigheter. Utöver hur de är dimensionerade redovisas inget kring detta.

Av fig 24 i den tekniska beskrivningen framgår att provpunkterna för ytvatten i kommande miljökontroll är belägna i omedelbar närhet till deponiområdet. Det anges inte några provpunkter längre nedströms, dvs väster om E6. Det hade varit rimligt att välja vissa av provtagningspunkterna för kontroll som samtidigt kunde utgöra punkter för referensprovtagning. Det kan inte nog betonas att referensprovtagning måste ske i mycket god tid innan verksamheten påbörjas men detta föreslås inte av Bolaget.

Naturskyddsföreningen betonar återigen att de aktuella vattendragen i nuläget **inte** uppnår kraven för god ekologisk status. Det innebär att det redan i dagsläget krävs **åtgärder för att minska** utsläpp som riskerar att MKN för vatten inte kan uppnås.

Bolaget anger: *”Med inarbetade skydds- och kompensationsåtgärder bedöms verksamheten inte motverka gällande MKN för vare sig ekologisk status eller kemisk ytvattenstatus och åtgärderna riskerar inte heller att försämrastatusen på någon kvalitetsfaktor”.*

Utifrån det ovan beskrivna är Bolagets bedömning obegriplig. Det kan också ifrågasättas hur Bolaget resonerar kring hur kompensationsåtgärder kan bidra till att motverka överskridande av MKN. Kompensationsåtgärder är något som i vissa fall kan tillämpas då skada inte kan undvikas. Det torde därmed inte vara aktuellt i samband med MKN.

3.5 Angående påståendet att frågor har hänskjutits till tillsynsmyndigheten

Föreningen anser det oacceptabelt att frågeställningar med väsentlig betydelse för såväl artskyddet som för uppfyllandet av miljökvalitetsnormer för vatten inte hanteras genom villkor utan hänskjuts till tillsynsmyndigheten och kontrollprogrammet (enligt 22 kap. 25 § tredje stycket miljöbalken får Mark- och miljödomstolen överlåta åt en tillsynsmyndighet att besluta villkor av mindre betydelse. Observera formuleringen i lagtexten ”mindre betydelse”). Skyddsåtgärderna såväl som villkoren är otillräckliga. I detta sammanhang hänvisas också till Mark- och miljööverdomstolens dom M 16087-23.

I övrigt hänvisas till Naturskyddsföreningen i Kungälv tidigare skrivelser i målet.

För Naturskyddsföreningen i Kungälv

Stig Johannesson

Bilaga 1

Betydelsen av de brister som noterats i MKB samt NVI